EUROPESE
COMMISSIE

Straatsburg, 3.10.2017
COM(2017) 573 final

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Investeringen ondersteunen via een vrijwillige voorafgaande beoordeling van de aanbestedingsaspecten van grote infrastructuurprojecten

1. INLEIDING

De topprioriteit van de Europese Unie is inzetten op banen, groei en concurrentievermogen, wat inhoudt dat investeringen op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau moeten worden gestimuleerd. Met deze mededeling wordt beoogd overheden te helpen grote aanbestedingsprojecten zo efficiënt mogelijk te beheren, ongeacht of zij door de EU worden gefinancierd, teneinde de waarde ervan voor belastingbetalers te optimaliseren, hoogwaardige infrastructuur af te leveren en werkgelegenheid en groei te maximaliseren. De Commissie zal hiertoe een op drie pijlers berustend mechanisme hanteren om deze overheden bij de toepassing van de EU-regels inzake overheidsopdrachten te ondersteunen.

Sinds haar aantreden in november 2014 heeft de huidige Europese Commissie investeringen bovenaan haar agenda geplaatst, en daartoe het investeringsplan voor Europa geïntroduceerd. Dit omvat het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI), dat 315 miljard EUR moet vrijmaken tegen medio 2018 door via overheidsgaranties private investeringen in grote projecten aan te trekken en binnen te halen. Voor het welslagen van het plan is het van essentieel belang dat belemmeringen voor investeringen worden weggenomen, dat regelgeving voorspelbaarder wordt en dat er technische bijstand voor investeringsprojecten wordt geboden.

Aangezien het plan al vroeg resultaten boekte, heeft de Europese Commissie in 2016 besloten de looptijd te verlengen, de slagkracht te vergroten en het te versterken door de technische bijstand op te voeren en belemmeringen voor investeringen op de eengemaakte markt weg te nemen[1]. Het voorstel met betrekking tot het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI 2.0)[2] zal de economie van de EU een aanzienlijke stimulans helpen geven. Het EFSI is er niet enkel op gericht het totale bedrag aan vrijgemaakte investeringen tegen eind 2020 tot minstens 500 miljard te verhogen, maar heeft ook tot doel de geografische dekking ervan te vergroten en de benutting ervan in minder ontwikkelde en overgangsregio's te stimuleren. Dit is van cruciaal belang om in de toekomst te kunnen zorgen voor werkgelegenheid, groei en concurrentievermogen in Europa.

Tegelijkertijd steunt de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen (Connecting Europe Facility, CEF) connectiviteit in de EU op het vlak van vervoer, energie en telecommunicatie door projecten in het trans-Europese netwerk te financieren. Sinds 2014 is tot dusver 25 miljard EUR geïnvesteerd, wat ongeveer 50 miljard EUR aan totale investeringen in de EU heeft opgeleverd.

Private investeringen aantrekken is van essentieel belang, net als het zo doeltreffend en efficiënt mogelijk aanwenden van overheidsopdrachten. Overheidsopdrachten vertegenwoordigen ongeveer 14 % van het bbp van de EU, waarbij overheden jaarlijks meer dan 2 biljoen EUR geld van de Europese belastingbetalers uitgeven. Het potentieel van overheidsopdrachten om werkgelegenheid en groei te stimuleren, wordt echter niet ten volle benut.

Aanbestedingsprocedures zorgen ervoor dat de projectontwikkelaar verschillende aanbiedingen kan vergelijken en de meest geschikte kan kiezen en zo het meeste waar voor zijn geld kan krijgen. Het geeft bedrijven ook vertrouwen om inschrijvingen in te dienen, aangezien de aannemer op basis van een eerlijke behandeling en op voet van

---

[1] COM (2016) 581.

[2] COM(2016) 597; 2016/0276 (COD).

gelijkheid wordt geselecteerd. Overheidsopdrachten worden echter nog vaak zonder de nodige vaardigheden, technische kennis of volledig begrip van de procedures uitgevoerd[3].

Tal van grootschalige infrastructuurprojecten worden niet volgens plan uitgevoerd. Vaak worden begrotingen niet nageleefd en overschreden. De planning en uitvoering ervan nemen vaak heel wat meer tijd in beslag dan aanvankelijk voorzien[4].

Daar zijn tal van redenen voor: onzekerheid over het niveau van en de middelen voor financiering, onvolledige of oppervlakkige beoordeling van behoeften, en veranderende economische en politieke omstandigheden. Ook de complexiteit en duur van aanbestedingsprocedures, in combinatie met fouten in de procedures en tekortkomingen van de aanbestedingssystemen[5] van bepaalde lidstaten, spelen hierbij een rol.

Voor grote grensoverschrijdende projecten die gericht zijn op het dichten van infrastructuurkloven tussen lidstaten dient zich een extra uitdaging aan, als gevolg van mogelijke verschillen tussen de nationale wetgevingskaders. Hoewel de meeste regels inzake overheidsopdrachten op EU-niveau zijn geharmoniseerd, laten de richtlijnen inzake overheidsopdrachten flexibiliteit toe op nationaal niveau.

Daarin moet verandering komen. In deze mededeling worden een aantal essentiële elementen aangereikt om aan die verandering bij te dragen. Zoals aangekondigd in de mededeling over de strategie voor de eengemaakte markt[6] en de mededeling "Europa investeert weer"[7], introduceert de Commissie een drieledig mechanisme voor grote infrastructuurprojecten, met als doel richtsnoeren te verstrekken aan overheden en hen te helpen goede praktijken uit te wisselen en aan te nemen. Dit moet helpen de nationale uitgaven doeltreffender te maken, wat van essentieel belang is om het volledige investeringspotentieel in Europa te ontsluiten.

Dit initiatief is een van de pijlers van de strategie van de Commissie om overheidsopdrachten doeltreffender en strategischer te maken en zo concurrentievermogen, werkgelegenheid en groei te bevorderen.

Het mechanisme met voorafgaande beoordeling maakt deel uit van een pakket inzake overheidsopdrachten, bestaande uit een mededeling over de strategie voor overheidsopdrachten getiteld "Succesvolle overheidsopdrachten in en voor Europa" en een aanbeveling van de Commissie over de professionalisering van overheidsopdrachten met als titel "Ontwikkeling van een architectuur voor de professionalisering van overheidsopdrachten". Daarnaast wordt een raadpleging gehouden over ontwerprichtsnoeren inzake overheidsopdrachten voor innovatie, teneinde de doorbraak van nieuwe en duurzamere oplossingen voor onze maatschappijen te ondersteunen.

Wanneer overheidsopdrachten niet zorgvuldig worden gepland, zijn openbare investeringen in gevaar

Een grote stad had dringend een nieuw conferentiecentrum nodig. Een particuliere

---

[3] Punt 3.2 van mededeling "De eengemaakte markt verbeteren: meer mogelijkheden voor mensen en ondernemingen" (COM(2015) 550 final).

[4] Volgens de studie van Bent Flyvbjerg met als titel "What You Should Know About Megaprojects, and Why: An Overview", 2014, overschrijden 9 op 10 projecten het voorziene budget of de voorziene duur.

[5] Deze tekortkomingen worden voor bepaalde lidstaten in het Europees semester 2017 benadrukt: landenverslagen (https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_en).

[6] COM (2015) 550.

[7] COM (2016) 359.

projectontwikkelaar stelde voor om het benodigde gebouw te bouwen. De lokale overheid en de ontwikkelaar sloten een huurovereenkomst voor het gebouw vóór de aanvang van de werkzaamheden. De huurovereenkomst, die zonder aanbesteding was gesloten, bevatte de gedetailleerde vereisten voor het gebouw.

Naar aanleiding van een klacht van een burger kwam de Commissie tot de conclusie dat de overheid, aangezien het project onder de EU-regels voor overheidsopdrachten viel, een aanbesteding had moeten uitschrijven. De stedelijke overheid was verplicht de huurovereenkomst op straffe van EU-sancties te beëindigen. Tegelijkertijd moest zij wegens verbreking van de huurovereenkomst een schadevergoeding betalen aan de particuliere ontwikkelaar.

Als de overheid het voorgestelde mechanisme had gebruikt, had zij deze juridische problemen kunnen vermijden en een economisch gezond project kunnen opzetten.

2. MECHANISME MET VRIJWILLIGE VOORAFGAANDE BEOORDELING

Nationale overheden en de aanbestedende diensten/instanties kunnen het mechanisme op vrijwillige basis gebruiken om de Commissie vragen te stellen[8;9] en haar te laten beoordelen[10] of een project[11] overeenstemt met het EU-regelgevingskader, alvorens belangrijke stappen te ondernemen zoals het uitschrijven van een uitnodiging tot inschrijving voor de hoofdwerkzaamheden van het project, de ondertekening van een internationale overeenkomst of de beslissing om een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking te volgen.

Nationale overheden en aanbestedende diensten die zich bezighouden met grootschalige en, met name, grensoverschrijdende projecten kunnen een beroep doen op dit mechanisme wanneer zij dit nodig of nuttig achten. Dit zal bijdragen tot een vermindering van het risico op vertragingen en kostenoverschrijdingen als gevolg van problemen bij procedures voor overheidsopdrachten.

Het mechanisme zal bijdragen aan de ontwikkeling van goede praktijken binnen het herziene en gemoderniseerde Europese kader voor overheidsopdrachten, dat in 2014 is

---

8 Een verzoek om ondersteuning kan enkel door de bij het project betrokken overheid worden gedaan. Zij moet specifieke informatie over het project verschaffen en enkel zij kan de kwesties toelichten waarover zij bezorgd is. Naargelang de specifieke aard van elk project en de betrokken lidstaat kan deze overheid variëren van het ministerie (op nationaal of regionaal niveau) dat bevoegd is voor de sector waarin het project wordt opgezet, tot de nationale instantie op het gebied van overheidsopdrachten of de aanbestedende dienst/instantie.

9 De vragen en kennisgevingen mogen in om het even welke officiële taal van de EU worden toegezonden.

10 De standpunten die de Commissie in de beoordeling heeft geuit, zijn noch voor de gebruikers van het mechanisme, noch voor de Commissie juridisch bindend en laten de interpretatie van de relevante voorschriften door het Europees Hof van Justitie onverlet.

11 Een project omvat het geheel van werkzaamheden, voorzieningen en diensten dat vereist is om grote infrastructuurprojecten te realiseren en te beheren en kan door een of meer aanbestedende diensten worden aanbesteed. Dit kan bijvoorbeeld gaan om de aanleg van een stuk lineaire vervoersinfrastructuur, zoals aangrenzende gedeelten van een autosnelweg met als doel twee knooppunten te verbinden, of om de realisatie van een enkel energie-infrastructuurproject, zoals de bouw van een elektriciteitscentrale en de aansluitingen ervan op het nationale elektriciteitsnet.

aangenomen[12]. Dit kan vooral belangrijk zijn voor concessies, die voor het eerst volledig aan een geharmoniseerde EU-regeling onderworpen zijn.

Het mechanisme is bedoeld voor alle soorten infrastructuurprojecten, in het bijzonder de sectoren vervoer en energie, ICT en utiliteitsbouw[13]. Doorgaans kan men er een beroep op doen boven bepaalde drempels[14]. Daarnaast kan een lidstaat bij de Commissie een verzoek indienen om het mechanisme te mogen gebruiken voor infrastructuurprojecten met een lagere waarde die de lidstaat echter van groot belang voor zichzelf en/of voor de EU in haar geheel[15] acht, zoals projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) op het gebied van de trans-Europese netwerken.

Het mechanisme zal de problemen analyseren die met betrekking tot het EU-kader voor het plaatsen van overheidsopdrachten worden aangehaald. Het dient niet ter vervanging, maar ter aanvulling van de bestaande nationale mechanismen voor voorafgaande controles of ondersteuning. De overheden van de lidstaten zijn verantwoordelijk voor de nationale dimensie van overheidsopdrachten, en elk project zal aan de nationale wetgeving evenals, in voorkomend geval, aan het Unierecht moeten voldoen. De gerechten of beroepsinstanties van de lidstaten zijn bevoegd om zich over eventuele conflicten uit te spreken.

Alvorens dit mechanisme in te stellen, heeft de Commissie uitvoerig overleg gepleegd over het nut en de verschillende parameters ervan met nationale overheden, deskundigen inzake overheidsopdrachten, bedrijfsorganisaties, ontwikkelaars en andere belanghebbenden. Over het algemeen steunden de belanghebbenden het voorstel en gaven zij aan bereid te zijn de diverse instrumenten te gebruiken. Velen stelden voor om het toepassingsgebied ervan uit te breiden en de drempel te verlagen. Er is een samenvatting van de resultaten van de openbare raadpleging gepubliceerd[16].

De bijstand die via het mechanisme wordt verleend, zal een aanvulling vormen op bestaande ondersteuningsmechanismen zoals de Europese investeringsadvieshub (EIAH), de Gezamenlijke Ondersteuning van projecten in de Europese regio's (Jaspers) en het Europees Kenniscentrum PPS (EPEC). Deze mechanismen zijn alleen van toepassing op projecten die financiële steun ontvangen van de Europese Commissie of de Europese Investeringsbank (EIB), of gericht zijn op sectoren die voor dergelijke steun in aanmerking komen, en focussen niet uitvoerig op problemen en procedures met betrekking tot overheidsopdrachten. Zo is de belangrijkste doelstelling van Jaspers om bijstand te verlenen totdat een project met het oog op EU-financiering ter beoordeling is ingediend. Het EPEC verleent enkel steun, voornamelijk in de vorm van financiering, aan overheden die voornemens zijn hun projecten via publiek-private partnerschappen te verwezenlijken. Het staat hen niet bij in de keuze van het meest passende

---

12 De hervorming van 2014 omvatte Richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten, Richtlijn 2014/25/EU betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en Richtlijn 2014/23/EU betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten. De omzettingstermijn is verstreken op 16 april 2016.

13 Grote kaderovereenkomsten voor meerdere kleinere projecten vallen niet onder dit mechanisme.

14 De voorgestelde drempels zijn vastgesteld op basis van een analyse van infrastructuurprojecten die in de periode van 2010 tot en met 2015 op Tenders Electronic Daily zijn gepubliceerd. De bedoeling is het mechanisme op de belangrijkste infrastructuurinvesteringsprojecten in en voor de EU toe te spitsen.

15 Wanneer de diensten van de Commissie een verzoek ontvangen, zullen zij eerst beoordelen of het ontvankelijk is en de lidstaat van de voorwaarden voor de aanvaarding ervan in kennis stellen.

16 http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=9021

aanbestedingsmodel, en het stelt geen deskundigheid ter beschikking voor projecten die op een andere manier worden ontwikkeld. Via het mechanisme met vrijwillige voorafgaande beoordeling zal gedurende de uitvoering van projecten specifieke en gerichte ondersteuning worden geboden bij alle vragen over overheidsopdrachten. Het biedt uitgebreide bijstand ter aanvulling van het instrumentarium dat ter beschikking van de lidstaten staat.

Via een combinatie van instrumenten met elk zijn specifieke kenmerken zullen de overheden en ontwikkelaars van de lidstaten aanzienlijk voordeel kunnen halen uit de bestaande deskundigheid inzake grote infrastructuurprojecten.

Door het EFSI of andere EU-instrumenten zoals CEF gefinancierde projecten zullen zowel van het mechanisme als van de ondersteuning door de Europese investeringsadvieshub kunnen profiteren. Vele van deze projecten zijn infrastructuurprojecten zoals projecten rond hernieuwbare energie (bv. windmolenparken) en projecten om transportnetwerken te verbeteren. Het EFSI is ook gebruikt om sociale infrastructuur te verbeteren. Succesvol omgaan met kwesties rond overheidsopdrachten kan van cruciaal belang zijn voor het welslagen van deze projecten.

Met betrekking tot het investeringsplan voor Europa heeft de Commissie aangekondigd[17] dat zij één enkel investeringsbeleidsteam zou oprichten waarin alle bevoegde diensten van de Commissie worden samengebracht om snel en doeltreffend grote infrastructuurprojecten te kunnen beoordelen. De eerste stappen naar het opzetten van deze functie zijn gezet. Zodra het mechanisme met voorafgaande beoordeling volledig operationeel is, zal het aan dit kader bijdragen en zal het in deze ruimere functie worden geïntegreerd en deze ondersteunen. Tot slot zijn er een beoordeling[18] en een openbare raadpleging[19] aan de gang om te bepalen welke aanvullende maatregelen nuttig kunnen zijn om projectontwikkelaars bij de realisatie van grensoverschrijdende projecten en andere TEN-T-projecten te helpen.

3. STRUCTUUR VAN HET MECHANISME MET VOORAFGAANDE BEOORDELING

Het mechanisme zal uit drie componenten bestaan:

i. **een helpdesk**,
ii. **een kennisgevingsmechanisme** en
iii. **een mechanisme voor de uitwisseling van informatie**.

Deze componenten kunnen voor elk project onafhankelijk van elkaar worden gebruikt.

3.1. Helpdesk

Nationale overheden en aanbestedende diensten/instanties zullen een beroep kunnen doen op een helpdesk, die in een vroeg stadium bij de voorbereiding van beslissingen inzake overheidsopdrachten begeleiding biedt, vragen beantwoordt en specifieke kwesties met

[17] COM(2016) 359; COM(2016) 581; COM (2016) 764.
[18] http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-3272163_en
[19] https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/consultations/2017-ten-t-implementation_en

betrekking tot overheidsopdrachten verduidelijkt. De helpdesk wordt ter beschikking gesteld van projecten met een totale geschatte waarde van ten minste 250 miljoen EUR[20].

De helpdesk kan een belangrijke rol spelen voor grensoverschrijdende projecten door inzicht te verschaffen in de gevolgen van verschillende mogelijke oplossingen.

Nationale overheden kunnen contact opnemen met de helpdesk over specifieke problemen waarmee zij bij de ontwikkeling van het aanbestedingsplan voor een project worden geconfronteerd. Dergelijke kwesties kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op:

- het EU-rechtskader waaronder het project valt: de richtlijn inzake klassieke overheidsopdrachten of de richtlijn nutsbedrijven; de richtlijn inzake concessies, enz.
- voorwaarden voor uitsluitingen van de richtlijnen;
- te volgen aanbestedingsprocedures en hun specifieke kenmerken;
- selectie- en toekenningscriteria;
- de opname van groene, sociale en innovatieve overwegingen;
- hoe gezamenlijke aanbestedingen uit hoofde van artikel 39 van Richtlijn 2014/24/EU moeten worden uitgevoerd.

Zo nodig zal de helpdesk gedurende het hele verloop van het project advies blijven verstrekken, bijvoorbeeld over kwesties met betrekking tot gunningsprocedures of de mogelijkheid om wijzigingen aan te brengen in bestaande contracten. Alle uitvoerige beoordelingen van het ruimere aanbestedingsplan of specifieke aspecten daarvan zullen echter via het kennisgevingsmechanisme moeten worden uitgevoerd. De voorwaarden van het kennisgevingsmechanisme zullen dan van toepassing zijn.

Alle vragen zullen via het daartoe bestemde elektronische systeem moeten worden ingediend: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/pp-large-projects/. Via het elektronische systeem zullen alle informatie-uitwisseling, eventuele vervolgvragen en antwoorden van de Commissie worden behandeld. Via dit systeem kunnen gebruikers in een later stadium aanvullende vragen indienen of de Commissie in kennis stellen van een project. Dit zal de Commissie in staat stellen om de ontwikkeling van het project te volgen.

De Commissie zal zich inzetten om vragen binnen één maand te beantwoorden[21]. Zij kan, indien nodig, verzoeken om aanvullende informatie die relevant is voor de analyse, in welk geval de antwoordtermijn zal worden verlengd.

Zodra een verzoek is afgesloten, wordt een geanonimiseerde versie van de vragen en antwoorden op de website van het mechanisme met voorafgaande beoordeling gepubliceerd[22]. Alle vertrouwelijke en commercieel gevoelige informatie wordt in

---

[20] Een lidstaat kan bij de Commissie een verzoek indienen om een beroep te doen op het mechanisme voor infrastructuurprojecten met een lagere waarde die de lidstaat voor zichzelf en/of voor de EU in haar geheel van groot belang acht, zoals projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) op het gebied van de trans-Europese netwerken. Wanneer de Commissie een verzoek ontvangt, zal zij eerst beoordelen of het ontvankelijk is en de lidstaat in kennis stellen van de voorwaarden voor de aanvaarding ervan.

[21] Zie voetnoot 10.

[22] Zie voetnoot 10.

samenwerking met de betrokken aanbestedende dienst verwijderd[23]. Dit zal aanbestedende diensten helpen lering te trekken uit een breed scala van gevallen die aan de Commissie zijn voorgelegd, zo ook voor projecten die niet rechtstreeks voor ondersteuning uit hoofde van het mechanisme in aanmerking komen.

Toekomstige bouw van een spoorlijn — bijstand van de helpdesk

Een aanbestedende dienst onderzoekt de beste oplossing voor een overheidsopdracht voor de bouw van een nieuwe spoorweg over een afstand van 150 km. De dienst zou een of meerdere keren contact kunnen opnemen met de helpdesk om inlichtingen in te winnen, zoals:

- *Hoe moet het publiek-private partnerschap dat de spoorweg zal aanleggen en beheren, worden ontwikkeld? Vereist de beoogde verdeling van risico's dat er een beroep wordt gedaan op aanbestedingsprocedures voor nutsbedrijven of valt het project onder de concessierichtlijn?*
- *Indien het land in kwestie overweegt een internationale overeenkomst voor de uitvoering van het project te sluiten, vallen de aanbestedingsprocedures dan op grond van die overeenkomst buiten het toepassingsgebied van de richtlijnen?*
- *Wat is de beste manier om een mededingingsprocedure met onderhandeling op te zetten en te beheren? Hoe kan het aantal geschikte gegadigden dat tot deelneming aan de procedure wordt uitgenodigd, worden beperkt?*
- *Hoe kunnen doelstellingen inzake groene, sociale en innovatieve aanbestedingen het beste in het project worden opgenomen?*

Indien de spoorweglijn twee verschillende landen verbindt, kan er ook contact worden opgenomen met de helpdesk:

- *om duidelijkheid te scheppen met betrekking tot de overeenkomst die de aanbestedende diensten van twee landen moeten sluiten om een gezamenlijke aanbesteding uit te voeren;*
- *om te verduidelijken welk aanbestedingsstelsel van toepassing is wanneer twee lidstaten een gezamenlijke entiteit willen oprichten om een project te realiseren.*

Indien een contract na ondertekening moet worden gewijzigd, kan een dienst vragen stellen over de voorwaarden waaronder contracten kunnen worden gewijzigd. Dit kan de dienst helpen beslissen of een wijziging al dan niet mogelijk is zonder een nieuwe transparante aanbestedingsprocedure.

3.2. Kennisgevingsmechanisme

Zodra een besluit is genomen over hoe het project vanuit een overheidsopdrachtenbenadering zal worden uitgevoerd en de nationale autoriteiten en/of de aanbestedende diensten/entiteiten met de voorbereiding van de nodige

[23] Verordening (EG) nr. 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie is van toepassing op alle documenten die door de Commissie worden opgesteld of ontvangen of in haar bezit zijn.

aanbestedingsstukken[24] zijn gevorderd, kunnen zij de Commissie van het aanbestedingsplan van infrastructuurprojecten, voor zover deze een totale geschatte waarde van meer dan 500 miljoen EUR hebben, in kennis stellen[25]. De diensten van de Commissie zullen dan een beoordeling verstrekken[26] waarin zij hun standpunt kenbaar maken over de vraag of het aanbestedingsplan verenigbaar is met de EU-regels inzake overheidsopdrachten, zonder afbreuk te doen aan eventuele toekomstige juridische interpretaties of beoordelingen.

Terwijl de helpdesk ter beschikking staat voor specifieke vragen, is het kennisgevingsmechanisme van toepassing op het bredere aanbestedingsplan. In het aanbestedingsplan wordt vastgesteld hoe een project vanuit een overheidsopdrachtenbenadering wordt uitgevoerd. Zo wordt hierin bijvoorbeeld vastgesteld i) of voor het project een contract voor bouwwerkzaamheden, een contract voor ontwerp en bouw of een contract voor ontwerp, bouw en beheer zal worden gebruikt, ii) of een project via vele verschillende aanbestedingen zal worden uitgevoerd en welke aanbestedingsprocedures zullen worden gebruikt, en iii) hoe de aanbesteding van een grensoverschrijdend project zal worden uitgevoerd.

Nationale overheden en/of aanbestedende diensten/entiteiten kunnen de Commissie in kennis stellen van het volledige aanbestedingsplan van het project en/of van specifieke kwesties van doorslaggevend belang voor het hele project. In dat laatste geval moeten zij duidelijk aangeven welke specifieke elementen moeten worden beoordeeld.

Voor de meeste grote infrastructuurprojecten worden verschillende aanbestedingen uitgeschreven. Om te zorgen voor een doeltreffende behandeling en om het mechanisme gebruiksvriendelijk te houden, kunnen overheden specifieke problemen met betrekking tot een van de aanbestedingen aanhalen, maar zij moeten de Commissie niet van elke afzonderlijke oproep tot inschrijving in kennis stellen.

Bij de uitvoering van projecten is het gebruikelijk dat de contracten worden gewijzigd om rekening te houden met veranderingen in de initiële voorwaarden. Dergelijke wijzigingen kunnen complexe juridische problemen met zich meebrengen, ook al verstrekken de richtlijnen inzake overheidsopdrachten reeds richtsnoeren en verduidelijking van de voorwaarden voor dergelijke wijzigingen. Daarom kunnen de nationale overheden en/of aanbestedende diensten/instanties de Commissie ook van hun voorstel voor specifieke contractwijzigingen in kennis stellen.

Ook aanbestedingsplannen kunnen in de loop van een project veranderen. Nationale overheden kunnen de Commissie op de hoogte brengen van alle wezenlijke veranderingen van een eerdere kennisgeving die het resultaat van de beoordeling kunnen beïnvloeden, bijvoorbeeld wanneer een aanbestedingsprocedure van een standaardprocedure in een uitzonderlijke procedure wordt veranderd.

Toekomstige bouw van een spoorlijn — kennisgeving aan de Commissie

Voor de aanleg van een spoorlijn heeft de overheid beslist het project in drie delen van elk ongeveer 50 km op te splitsen. Deze zullen afzonderlijk worden aanbesteed, voor

[24] De helpdesk is het juiste instrument om in de aanloop naar deze besluiten kwesties te verduidelijken of vragen te stellen.

[25] Zie voetnoot 20.

[26] Zie voetnoot 10.

bouw en onderhoud, uit hoofde van het kader voor aanbestedingen in de nutssector.

De overheid wil verifiëren dat deze aanpak in overeenstemming is met de EU-regels inzake overheidsopdrachten, en wil de Commissie van dit plan in kennis stellen. Deze kennisgeving zal informatie moeten bevatten over de aanbestedingsprocedures die zullen worden gebruikt om de contracten voor de drie projecten te gunnen, over de planning van de aanbestedingsprocedure, de beoogde timing, de bekendmakings- en informatieprocedure enz.

De aanbestedende instantie kan specifieke kwesties aangeven die bijzondere aandacht behoeven, zoals de omschrijving van de gunningscriteria in de technische specificaties voor het eerste segment.

Indien de aanbestedende instantie voornemens is een contract te wijzigen, zal zij de diensten van de Commissie misschien willen vragen om te beoordelen of haar plan in overeenstemming is met de EU-regels. In zulk geval kan de aanbestedende instantie de Commissie hiervan in kennis stellen.

3.2.1. Kennisgevingsprocedure

Nationale overheden en aanbestedende diensten/instanties (kennisgevende autoriteiten) gebruiken hiervoor een van ondersteunende documenten vergezeld standaardformulier. De structuur van het standaardformulier is als bijlage bij deze mededeling gevoegd.

Naast een aantal identificatiegegevens van het project en de kennisgevende autoriteit wordt in het standaardformulier verzocht om voor de analyse noodzakelijke informatie over het aanbestedingsplan voor het hele project. Deze informatie omvat:

- de inhoud van het project;
- de waarde van het project;
- de betrokken organisaties (aanbestedende dienst/diensten enz.);
- de verschillende fases van het project;
- of verwacht wordt dat het project door de EU zal worden gefinancierd;
- of het project aan een nationale bevoegde instantie ter goedkeuring is voorgelegd;
- de planning van de aanbestedingsprocedure;
- indien de kennisgeving een contractwijziging betreft: de omstandigheden waardoor een wijziging van het contract vereist is.

De kennisgevende autoriteiten kunnen ook documenten uploaden die zij relevant achten voor de analyse. Zij moeten echter enkel informatie verstrekken die nodig is voor de beoordeling.

Indien nodig kunnen de Commissie en de kennisgevende autoriteit contact houden om bepaalde aspecten van de kennisgeving te verduidelijken.

De kennisgevende autoriteiten gebruiken voor de kennisgeving een specifiek elektronisch systeem dat ook voor de helpdesk wordt gebruikt (https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/pp-large-projects/). Dit systeem biedt de nodige beveiliging voor het indienen en verwerken van gegevens.

3.2.2. Antwoord van de Commissie

Op basis van de verstrekte informatie geven de bevoegde diensten van de Commissie hun mening over de verenigbaarheid van het aanbestedingsplan van het project met de EU-wetgeving inzake overheidsopdrachten of over specifieke problemen die door de nationale overheid per brief aan de bevoegde dienst van de Commissie zijn gemeld. De Commissie geeft ook een beoordeling van eventuele specifieke kwesties die in de kennisgeving zijn aangehaald.

De diensten van de Commissie beoordelen alleen of de maatregel in overeenstemming is met de bepalingen van het Unierecht inzake overheidsopdrachten, en nemen geen standpunt in met betrekking tot andere bepalingen. De beoordeling van de diensten van de Commissie gaat steeds uit van de verstrekte informatie en de op dat moment geldende voorwaarden.

De Commissie zet zich in om binnen drie maanden na de datum van kennisgeving een antwoord te geven. Indien de Commissie de nationale overheden om aanvullende informatie verzoekt, wordt deze termijn opgeschort.

De Commissie zal de nationale overheden ook verzoeken om, in het kader van het mechanisme voor informatie-uitwisseling, documenten in verband met het project te verstrekken, indien van toepassing en voor zover deze beschikbaar zijn. Alle vertrouwelijke en commercieel gevoelige informatie wordt dienovereenkomstig behandeld en in samenwerking met de betrokken aanbestedende dienst verwijderd[27].

3.3. Mechanisme voor informatie-uitwisseling

Het mechanisme voor informatie-uitwisseling is een kennisbeheerinstrument voor gebruik door nationale overheden en aanbestedende diensten/instanties. De bedoeling ervan is om referentiecategorieën van vergelijkbare projecten op te stellen om ervaringen uit te wisselen. Het zal ook dienen als platform voor gedachtewisselingen over verschillende aspecten van projecten, zoals soorten aanbestedingsprocedures, projectfasen, problemen bij de uitvoering van een project enz.

In de beginfase omvat dit instrument twee onderdelen: een ruim toegankelijke database met alle relevante informatie, en een platform waar belanghebbenden standpunten en informatie kunnen uitwisselen. Beide onderdelen zullen begin 2018 beschikbaar worden.

3.3.1. Structuur, bron en toegankelijkheid van de database

De database zal diverse soorten documenten met betrekking tot het aanbestedingsproces voor grote infrastructuurprojecten bevatten. Het kan bijvoorbeeld gaan om inschrijvingsdossiers, documenten over de organisatorische structuur van het project, contracten, richtsnoeren voor bepaalde soorten procedures, specifieke informatie over grensoverschrijdende projecten en uitspraken van het Europees Hof van Justitie. De Commissie zal de database beheren en aanvullen met documenten die zij in haar bezit heeft of die lidstaten en/of promotoren hebben ingediend.

Nationale overheden en aanbestedende diensten worden aangemoedigd om de Commissie informatie te verstrekken over grootschalige infrastructuurprojecten die reeds

[27] Zie voetnoot 23.

zijn uitgevoerd of die aan de gang zijn. De database zal haar functie als informatie-instrument voor nationale overheden het beste kunnen vervullen indien zij van bij aanvang informatie bevat over projecten die reeds volledig zijn uitgevoerd.

De database zal ruim toegankelijk zijn na registratie. Het mechanisme voor informatie-uitwisseling zal zo ook ten goede komen aan particuliere projectontwikkelaars en aanbestedende diensten die projecten ontwikkelen waarvan de waarde lager ligt dan de drempel voor het gebruik van de helpdesk en het kennisgevingsmechanisme.

De informatie die autoriteiten in het kader van de kennisgevingsprocedure verstrekken, zal enkel met instemming van de betrokken autoriteit in de database beschikbaar worden gemaakt. Wat alle andere informatie betreft, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat gevoelige informatie is verwijderd[28].

Documenten kunnen in elke officiële taal van de EU worden verstrekt. De database zal een machinevertalingsfunctie bevatten. Zij zal verbonden zijn met andere soortgelijke initiatieven, zoals het kennis- en opleidingscentrum Jaspers.

3.3.2. Platform

Peer-to-peerbesprekingen zijn een van de meest doeltreffende instrumenten voor opleiding en ontwikkeling. Daarom zal de Commissie naast de database een IT-platform creëren om de rechtstreekse uitwisseling van informatie en ervaringen tussen de actoren die bij de ontwikkeling van grote infrastructuurprojecten betrokken zijn, te vergemakkelijken. Het platform is toegankelijk voor professionals in de EU nadat zij zich erop hebben ingeschreven. Het biedt de mogelijkheid om per soort project of aanbestedingskwestie een discussiegroep op te zetten. Deze groepen kunnen open of gesloten zijn, met andere woorden enkel toegankelijk voor de leden die de discussie hebben ingeleid.

4. CONCLUSIE

Het mechanisme met voorafgaande beoordeling is geen eenmalige maatregel. Het maakt deel uit van het nieuwe door de Commissie voorgestelde partnerschap met en tussen nationale, regionale en lokale overheden. Het hangt rechtstreeks samen met de overkoepelende doelstelling om overheidsopdrachten als een meer strategisch instrument aan te wenden. Om dit mechanisme tot een succes te maken, is het essentieel dat dit concept van partnerschap wordt gevolgd en dat de voorgestelde instrumenten op grote schaal worden gebruikt. De nationale overheden worden verzocht het mechanisme actief te promoten en de in het kader van het mechanisme aangeboden bijstand zo goed en zo passend mogelijk te benutten.

Deze maatregel is ontwikkeld met bijzondere aandacht voor de behoeften van de belanghebbenden zoals deze tijdens de openbare raadpleging of bij andere gelegenheden naar voren kwamen. Aangezien de behoeften van de belanghebbenden in de loop der tijd kunnen evolueren, zal de Commissie het gebruik van het mechanisme met voorafgaande beoordeling monitoren en beoordelen. Zij zal ook beoordelen of het instrument daadwerkelijk ondersteuning heeft geboden. De beoordeling zal worden uitgevoerd wanneer de instrumenten gedurende 24 maanden volledig operationeel zijn geweest, of

[28] Zie voetnoot 23.

vroeger indien passend en noodzakelijk. Op basis van deze elementen zullen de instrumenten dienovereenkomstig worden aangepast.

Bijlage I

Standaardformulier

Identificatievragen

Titel van het project:	_____	Sector:	_____
Aanbestedende dienst/instantie:	_____	Lidstaat:	_____
Autoriteit die kennis geeft het project[i]	_____	Contact-gegevens:	_____
Totale geraamde kosten	_____		

Deze kennisgeving betreft:

☐ een nieuw project ☐ een contractwijziging

Beschrijving van het project

Beschrijf de relevante elementen van het project[ii]:

Beschrijf het aanbestedingsplan voor het project[iii]:

Voor nieuwe projecten

Beschrijf de verschillende uitvoeringsfasen van de overheidsopdracht en de geschatte startdatum/tijdschema van de aanbestedingsprocedures:

Vermeld welke kwesties u door de diensten van de Commissie wenst te laten beoordelen:

Voor een contractwijziging

Beschrijf het contract dat moet worden gewijzigd en de redenen hiervoor[iv]:

Aanvullende informatie

Hebt u een advies over de aanbestedingsaspecten van dit project verkregen van een bevoegde nationale overheid? Zo ja, gelieve dit aan ons te bezorgen.

☐ Neen ☐ Ja Gelieve de relevante stukken te uploaden.

Bevat de kennisgeving gevoelige informatie? Zo ja, geef aan welke.

☐ Neen ☐ Ja

Aanvullende informatie met betrekking tot de vraag:

Gelieve de relevante stukken te uploaden.

[i] Indien deze verschilt van de aanbestedende dienst/instantie.

[ii] Gelieve hierbij het volgende te vermelden: de doelstellingen van het project, de belangrijkste belanghebbenden, de financiering van het project, de huidige stand van het project, elementaire technische informatie (vooral functionele vereisten) en, indien beschikbaar, evaluatiecriteria en sociale clausules.

[iii] In het aanbestedingsplan wordt vastgesteld hoe een project vanuit een overheidsopdrachtenbenadering wordt uitgevoerd. Zo wordt bijvoorbeeld vastgesteld i) of voor het project een contract voor bouwwerkzaamheden, een contract voor ontwerp en bouw of een contract voor ontwerp, bouw en beheer zal worden gebruikt, ii) of een project via vele verschillende aanbestedingen zal worden uitgevoerd en welke aanbestedingsprocedures zullen worden gebruikt, en iii) hoe de aanbesteding van een grensoverschrijdend project zal worden uitgevoerd.

[iv] In de beschrijving moet ook worden vermeld welke gevolgen de eventuele verandering heeft op de totale waarde van het contract.